

ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΥΣΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΕΠΙΡΡΗΜΑΤΙΚΕΣ

ΕΙΔΟΣ	ΕΙΣΑΓΟΝΤΑΙ	ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΟΣ ΡΟΛΟΣ	ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ
<p>ΤΕΛΙΚΕΣ</p>	<p>με τους τελικούς συνδέσμους : να , για να</p> <p>και τις φράσεις προκειμένου να, με σκοπό να</p> <p>[να → τελικές και βουλητικές]</p> <p>[για να → αιτιολογικές Ο Παύλος , για να μην έρθει , είναι σίγουρα άρρωστος. για να → αποτελεσματικές Κανείς δεν είναι τόσο δυνατός, για να σηκώσει τόσο βάρος.]</p>	<p>Συντακτικά λειτουργούν ως επιρρηματικοί προσδιορισμοί του σκοπού</p> <p>Προσοχή!!! διάκριση από τις βουλητικές: οι βουλητικές εισάγονται με το σύνδεσμο να , αλλά είναι ονοματικές. Ο πιο εύκολος τρόπος, για να διακρίνουμε αν είναι επιρρηματική τελική ή ονοματική βουλητική είναι να δούμε αν το να μετατρέπεται σε για να. Παράλληλα, θα πρέπει να δούμε μήπως χρησιμοποιείται ως όρος της κύριας πρότασης. π.χ. Θέλω να δουλέψω , για να ζήσω την οικογένειά μου .</p>	<p>Έσκιψε να αποφύγει την μπάλα.</p> <p>Έτρεχε, για να μη χάσει το τρένο.</p> <p>Θα έκανε τα πάντα, προκειμένου να βελτιώσει τη θέση του.</p>
<p>ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΕΣ</p>	<p>με τους αιτιολογικούς συνδέσμους : γιατί, επειδή, διότι, αφού, καθώς, εφόσον, άμα, σαν , που (αναφορικές αιτιολογικές)</p> <p>με τις φράσεις μια(ς) και, μια που</p> <p>1.ο σύνδεσμος για να εισάγει και αιτιολογικές προτάσεις π.χ. Για να είσαι τόσο απρόσεκτος , χτύπησες</p>	<p>Συντακτικά λειτουργούν ως επιρρηματικοί προσδιορισμοί της αιτίας</p> <p>Ο σύνδεσμος γιατί χρησιμοποιείται και ως παρατακτικός σύνδεσμος στην αρχή μιας περιόδου ή ημιπεριόδου και εισάγει <u>κύρια πρόταση</u>, π.χ. <i>Γιατί έγιναν όλα αυτά; Γιατί δεν ακούς ποτέ κανέναν</i></p>	<p>Δεν πήγα στο σχολείο, γιατί(επειδή) ήμουν άρρωστος. Δε συμφωνώ μαζί σας, διότι(αφού) όσα λέτε δεν έχουν καμία λογική βάση. Καθώς(εφόσον)δεν είχα χρήματα, δεν μπόρεσα να ιεράσω. Άμα δεν τον ενθαρρύνουν, απογοητεύεται. Σαν ήθελες να μ'αρνηθείς , γιατί να μ'αγαπήσεις; Θα πάρουμε γλυκό, μια και ήσασταν καλά παιδιά. Συγνώμη , που δε σου τηλεφώνησα</p>
<p>ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΕΣ</p>	<p>με τους αποτελεσματικούς συνδέσμους ώστε(να), που(να), ή τους συνδέσμους να , για να ή με φράσεις με αποτέλεσμα να</p> <p>Ο σύνδεσμος ώστε, όταν βρίσκεται στην αρχή περιόδου ή ημιπεριόδου, είναι παρατακτικός και εισάγει κύρια πρόταση Θα έρθετε μαζί μου; Ωστε συμφιλιωνόμαστε;</p>	<p>Συντακτικά λειτουργούν ως επιρρηματικοί προσδιορισμοί του αποτελέσματος</p> <p>Συχνά στην κύρια πρόταση υπάρχει η αντωνυμία τέτοιος , τόσος ή το επίρρημα τόσο ή έτσι ...</p>	<p>Κανείς δεν είναι τόσο δυνατός, για να μπορεί τα πάντα. Θα είναι πολύ ανόητος , να πιστέψει τέτοιο ψέμα) Είναι τέτοιος άνθρωπος , που τον αγαπούν <u>όλοι</u> .(αναφορική αποτελεσματική)</p>

<p>ΧΡΟΝΙΚΕΣ</p>	<p>με τους χρονικούς συνδέσμους : όταν, σαν, ενώ, ενόσω, καθώς, αφού, αφότου, πριν, μόλις, προτού, ώσπου, ωστόσο, όποτε, άμα, μέχρι, ότι, που(αναφορικές χρονικές) .. ή με φράσεις που χρησιμοποιούνται ως χρονικοί σύνδεσμοι όσο που, , εκεί που, όσο που να, έως ότου να, κάθε που, μέχρι που, μέχρις ότου...</p>	<p>Συντακτικά λειτουργούν ως επιρρηματικοί προσδιορισμοί του χρόνου, για να δηλώσουν α) το σύγχρονο :το γεγονός που φανερώνει η χρονική πρόταση συμβαίνει ταυτόχρονα με αυτό που δηλώνει η κύρια πρόταση β) το προτερόχρονο :το γεγονός που φανερώνει η χρονική πρόταση συμβαίνει πριν από αυτό που δηλώνει η κύρια πρόταση γ) το υστερόχρονο :το γεγονός που φανερώνει η χρονική πρόταση συμβαίνει μετά αυτό που δηλώνει η κύρια πρόταση</p>	<p>Σαν έχασα τη μητέρα μου , ήμουν δώδεκα χρονών Πριν φύγει, συμφιλιώθηκε με τον αδελφό του. Ενόσω εμείς συζητούσαμε , οι άλλοι έγραψαν τα πρακτικά. Καθώς έκλινα την πόρτα , άκουσα τον πυροβολισμό . Ότι άρχισα να γράφω , χτύπησε το κουδούνι. Έχω τρία χρόνια , που δουλεύω εδώ. α)Όποτε δουλεύει, κουράζεται . β)Όταν τα έμαθε όλα , άλλαξε γνώμη. γ)Πριν φύγει , κλείδωσε την πόρτα .</p>
<p>ΥΠΟΘΕΤΙΚΕΣ</p>	<p>με τους υποθετικούς συνδέσμους : αν , εάν ,άμα, εφόσον , σαν ή με φράσεις όπως έτσι και , σε περίπτωση που</p>	<p>Συντακτικά λειτουργούν ως επιρρηματικοί προσδιορισμοί της προϋπόθεσης. Ειδικότερα: Η υποθετική πρόταση ονομάζεται υπόθεση και η κύρια πρόταση ονομάζεται απόδοση . Και οι δυο μαζί σχηματίζουν τον υποθετικό λόγο που μπορεί να δηλώνει α) το πραγματικό , π.χ. Αν διαβάσεις , θα γράφεις καλά . β) το αντίθετο του πραγματικού , π.χ. Αν είχες διαβάσει , θα έγραφες καλά</p>	<p>Αν έχεις φίλους,, αισθάνεσαι δυνατός. Άμα θες να φύγεις, φύγε. Θα συμφωνήσω, εφόσον μου πεις την αλήθεια. Σαν θέλεις , πήγαινε μαζί τους.</p>
<p>ΕΝΑΝΤΙΩΜΑΤΙΚΕΣ/ ΠΑΡΑΧΩΡΗΤΙΚΕΣ</p>	<p>με τους εναντιωματικούς / παραχωρητικούς συνδέσμους : αν και, και αν ,ενώ, μολονότι, παρότι .. ή με φράσεις όπως παρόλο που, μόλο που , και ας , και που, , και να, που να , παρό το γεγονός ότι , ακόμη και να(αν) , έστω κι αν</p>	<p>Συντακτικά λειτουργούν ως επιρρηματικοί προσδιορισμοί της εναντίωσης</p>	<p>Αν και είχε παιδιά, έμεινε στο τέλος μόνος Εγώ δεν πάω, που να χαλάσει ο κόσμος. Και αν δεν έρθεις μαζί μας , εμείς θα πάμε εκδρομή. Δε θα σας πω την αλήθεια, ακόμη και αν με πληρώσετε.</p>

Ασκήσεις εμπέδωσης

1) Να αντικαταστήσετε με τις αντίστοιχες δευτερεύουσες επιρρηματικές προτάσεις τις παρακάτω υπογραμμισμένες φράσεις κάνοντας και οποιαδήποτε άλλη αλλαγή :

1. Η εκδήλωση αναβλήθηκε λόγω τεχνικών προβλημάτων .
2. Η μητέρα βγήκε για ψώνια.
3. Στην επιστροφή θα έρθω να σε δω .
4. Χωρίς χρήματα δεν καταφέρνεις τίποτε.
5. Εγκατέλειψε το θέατρο εξαιτίας σοβαρών προβλημάτων υγείας.
6. Ο Οδυσσέας βρισκόταν εγκλωβισμένος στο νησί της Καλυψώς παρά τη θέλησή του .

2) Να διακρίνετε τις αιτιολογικές από τις τελικές προτάσεις:

1. Για να καταλήξουμε σε ασφαλές συμπέρασμα, πρέπει να σκεφτούμε λογικά και μεθοδικά.
2. Για να είναι τόσο εγωιστής και στενόμυαλος, κάνει το ένα λάθος πάνω στο άλλο.
3. Πηγαίνουμε στο σχολείο, για να μάθουμε γράμματα και όχι για να κάνουμε επίδειξη του νέου μας κινητού.
4. Κάτι έχει συμβεί , για να λείπει τόσες μέρες ο Δημήτρης.

3) Να διακρίνετε τις τελικές από τις βουλητικές προτάσεις:

1. Οι θεατές ήρθαν να δουν αγώνα και όχι συμπλοκές επεισοδίων.
2. Ήθελα να δω αυτό το έργο αλλά τελικά το έχασα.
3. Ένας ήταν ο σκοπός του, να κερδίσει την εμπιστοσύνη της.
4. Έτρεξε να τον προλάβει, αλλά ήταν πλέον αργά.
5. Ο Μ. Αλέξανδρος φιλοδόξησε να γίνει κύριος της οικουμένης αλλά πέθανε πολύ νέος.
6. Διαβάζω καθημερινά εφημερίδες , για να ενημερώνομαι για όσα συμβαίνουν στον κόσμο.

4) Να υπογραμμίσετε τις δευτερεύουσες αποτελεσματικές και εναντιωματικές προτάσεις και να τις χαρακτηρίσετε ως προς το είδος και το συντακτικό τους ρόλο

1. Μολονότι μαζεύτηκαν πολλά σύννεφα, δεν έβρεξε.
2. Ο παππούς μιλάει τόσο σιγά, ώστε δεν ακούγεται καθόλου.
3. Το άλμα μάς εντυπωσίασε τόσο, που μας άφησε με το στόμα ανοιχτό.
4. Και που έκανες το δικό σου, δεν πέτυχες τίποτε.
5. Δεν είναι τόσο ανόητος , να τα πει όλα.
6. Μόλο που είχε πολλές υποχρεώσεις τα κατάφερε να είναι συνεπής.
7. Δεν είμαι υπεράνθρωπος , για να καταφέρνω τα πάντα.

5) Υπογραμμίστε τις χρονικές προτάσεις και προσδιορίστε τι δηλώνει η καθεμία : (ταυτόχρονο, προτερόχρονο, υστερόχρονο)

1. Ενώ συζητούσαμε , κάποιος χτύπησε την πόρτα.
2. Μόλις ξανακοίταξε τον άγνωστο, θυμήθηκε ότι κάπου τον ήξερε.
3. Πριν καλά καλά ξημερώσει, είχαν φύγει από εκείνο το άθλιο ξενοδοχείο.

4. Ανησυχούσε για την τύχη του, μέχρι που έλαβε γράμμα του.
5. Αφού ντύθηκε καλά, βγήκε μια βόλτα στο πάρκο.
6. Σαν αποφάσισα που να καθίσω, η θέση είχε πια καταληφθεί.
7. Όταν πληροφορήθηκε το γεγονός, αντέδρασε με θυμό.
8. Ενώ περπατούσε, κοίταζε τις βιτρίνες των καταστημάτων.
9. Ωστόσο να συμμαζέψω το δωμάτιο, είχαν καταφθάσει.
10. Μόλις άρχισαν οι ειδήσεις, τους ζήτησε να κάνουν ησυχία.

6) Υπογραμμίστε τις λέξεις ή φράσεις που δηλώνουν χρόνο και στη συνέχεια αντικαταστήστε με χρονικές προτάσεις:

1. Γυρνώντας στο σπίτι, είδε έναν καβγά στην πλατεία.
2. Κανονίσαμε συνάντηση για το βράδυ.
3. Το μυστικό το κράτησε ως το θάνατο της μητέρας του.
4. Παντρεύτηκε στα είκοσι της χρόνια.
5. Ακούγοντας το νέο, έτρεξαν να της το προλάβουν.

7) Να υπογραμμίσετε τις δευτερεύουσες υποθετικές προτάσεις και να χαρακτηρίσετε τους υποθετικούς λόγους (βρείτε υπόθεση –απόδοση –είδος)

1. Σε περίπτωση που ο καιρός ήταν καλός σήμερα, θα πηγαίναμε εκδρομή.
2. Αν δείχνεις αλληλεγγύη στους συνανθρώπους σου, νιώθεις ικανοποίηση.
3. Αν είχες φροντίσει εγκαίρως για την υγεία σου, δε θα τυραννιόσουν τώρα με τους γιατρούς.
4. Αν δεις ότι αργώ, φύγε.
5. Εφόσον με πείσεις ότι πρόκειται για κάτι ουσιαστικό, θα έχω την υποστήριξή μου.
6. Άμα αρχίσει τις υπειφυγές, πάрте με τηλέφωνο.
7. Κοίτα να λες τέτοια, σαν θες να σε θεωρούν γραφικό.
8. Αν η άσκηση ήταν εύκολη, όλοι θα την είχαν λύσει.
9. Σαν πιστεύεις ότι έχεις δίκιο, να πας να διαμαρτυρηθείς.

8) Να βρείτε και να χαρακτηρίσετε τις δευτερεύουσες επιρρηματικές προτάσεις ως προς το είδος και το συντακτικό τους ρόλο.

1. Ενώ διάβαζα την εφημερίδα, ένας δυνατός θόρυβος με διέκοψε.
2. Έφυγε βιαστικά να προλάβει το λεωφορείο.
3. Καταστράφηκαν οι καλλιέργειες, καθώς δεν έχει βρέξει έξι μήνες.
4. Δεν είναι παιδί, για να φοβάται τα όνειρα.
5. Με συγχωρείτε που έφυγα ξαφνικά.
6. Αφού πέρασαν αρκετές μέρες, θυμήθηκε ότι μου οφείλει μια απάντηση.
7. Δε θα καταφέρει να με μεταπείσει, ακόμα κι αν με παρακαλέσει.
8. Αν χρειάζεσαι χρήματα, θα σου δώσω εγώ.
9. Ενώ τον βοήθησα πολλές φορές, αυτός φάνηκε αχάριστος.
10. Μιλούσε τόσο σιγά, που δύσκολα τον άκουγες.